

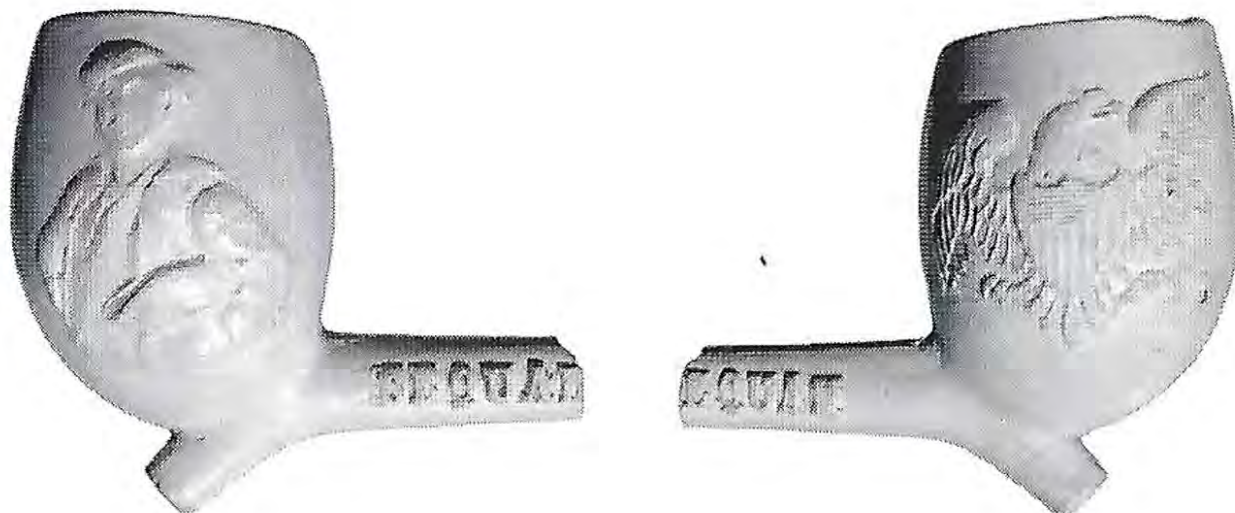
Reactie op E PLURIBUS UNUM (PKN nr. 129)

Wonderdokter Charles A. Davenport

Jan van Oostveen (kleipijp@xs4all.nl)

In PKN nummer 129 wordt in het artikel van Aad Kleiweg een laat 19de eeuwse pijp afgebeeld waarvan onduidelijk is wie op deze pijp staat afgebeeld. Gesuggereerd wordt dat het George Washington betreft.

Een bodemvondst waarvan zowel de kop als een deel van de steel is overgeleverd, geeft de oplossing voor de afgebeelde persoon op deze tabakspijp. Aan beide zijden van de steel staat namelijk de naam SEQUAH dat staat voor de in Nederland werkzame Engelse wonderdokter Charles A. Davenport.

Sequah

Rond het midden van 1891 arriveert in Nederland de Engelsman Charles A. Davenport. Davenport is vertegenwoordiger van de Londense firma Sequah Limited⁶ en bracht (kwakzalver)middelen aan de man door zich voor te doen als een "American-Indian Medical Man". Zo was er Sequah olie als uitwendig smeermiddel tegen o.a. reuma en jicht. Sequah prairie flower (zalf) dat hielp o.a. bij slapeloosheid, winterhanden en vroegtijdig verval.

⁶ Doel van deze Engelse firma was volgens de Nieuwe Tilburgsche Courant van 30 augustus 1891 "om in onderscheidende landen de arme zieken ten bate van de maatschappelijke kas te exploiteren. Daartoe worden allerlei personen naar de onderscheidende landen gezonden en van daar, dat het niemand hoeft te verwonderen, dat zoals de bladen vermelden, Sequah tegelijkertijd in Nederland en in het zuiden van Afrika zijne praktijken uitoefent". In dit artikel wordt overigens al gemeld dat Sequah een kwakzalver is.

H.H. Doctoren.

Wordt gevraagd een Geneesheer, tegen flink Honorarium, genegen door zijn qualiteit den verkoop te helpen bevorderen van een z.g. geheel geneesmiddel, hetgeen uitstekend werkt en geen schadelijke bestanddeelen bevat.

Brieven franco, Bureau Kiosk-Onderneming, Heerengracht 100, motto „Sequah”.

Om de verkoop van deze middelen te stimuleren hield Davenport optredens door het hele land waarvoor bezoekers dienden te betalen. Voorafgaand aan zijn optreden trok Davenport met zijn rijkelijk met goud en glas versierde koets, waarvan de paarden met pluimen waren versierd, door de desbetreffende stad.

De optredens van Davenport waren een dusdanig succes dat er af en toe gevochten moest worden om bij een voorstelling aanwezig te kunnen zijn.

De voorstelling bleek één groot toneelstuk te zijn. Van te voren had Davenport zijn patiënten uitgekozen die tegen betaling (vijf of tien gulden, afhankelijk van de omstandigheden) en levering van enkele flesjes smeerolie, mee wilden werken.

In de "Nieuwe Bredasche Courant" van 5 maart 1893 wordt een impressie gegeven hoe de voorstellingen van Sequah er aan toe gingen: "Een oude vrouw strompelt met hulp van anderen achter het gordijn. Sequah gaat eveneens naar binnen. De muzikanten spelen een Polka; het staande publiek geeft de neiging tot dansen te kennen, een reuk van olie verspreidt zich en een oogenblik daarna wandelt de oude juffrouw, blijkbaar nog stijf, verklaart, naar haeren stoel".

Het hele gebeuren met Sequah had in die tijd ook het volgende vers tot gevolg:

Heb je kromme beenen,
Last van Rheumatiek
Ga naar Sequah heenen
Die geneest je met muziek

Advertentie uit Het Nieuws van de Dag, kleine Courant, 30 juni 1891 waarbij een geneesheer wordt gezocht om te helpen Sequah producten te verkopen.

Hebt U Rheumatiek?

De Heer C. A. DAVENPORT (SEQUAH)

bericht, dat hij tijdens zijn verblijf in Dordrecht lijdens particulier zal behandelen.

Spreekuur des morgens 10 tot 12 ure.

Brieven te adresseren Secretaris DAVENPORT of in persoon aan het Hotel PONSEN, Dordrecht. 6237 19

Advertentie uit het Rotterdamsch Nieuwsblad, 27 juli 1893

maar zonder pijn naar zij

Sequah's goeden raad.

En ieder weet, dat, wanneer men door slechte spijsverteringen en leveraflekte aangetast wordt, de toestand van het bloed verandert en er eene te groote hoeveelheid zuur gevormd wordt, 't welk met andere onzuiverheden geheel het lichaam bederft. Het zijn deze onzuivere zuren die rhumatiek en andere ziekten veroorzaken, en wanneer uw bloed zich in dezen staat bevindt, zult ge immer aan deze pijnen onderhevig zijn. Zoolang als de klieren en spieren door een steeds toenemen der werkzaamheid, bekwaam zijn eenig zwaarder werk te verrichten, dat veroorzaakt wordt door den werklozen lever, zoolang kan die persoon ontsnappen, maar wanneer hij door eene verkoudheid overvallen wordt, rhumatische pijnen zullen ongetwijfeld er het gevolg van zijn; en is het noodig **SEQUAH's** welbekende geneesmiddelen te gebruiken. De Heer **Z. HOOLWERG**, te Nieuwer-Amstel, was jaren en jaren lang lijdende geweest aan hevige pijnen; hij heeft **Sequah's** geneesmiddel gebruikt en verklaart nu openlijk, dat hij door **Sequah's** geneesmiddelen genezen is geworden. Een ander lijder, met name **ARIE MOMMERS**, Slakade, Rotterdam, schrijft ons het volgende: „Ik heb mijne genezing te danken aan het gebruik van **Sequah's** geneesmiddelen, na voorheen 48 weken onder behandeling van verschillende Doctoren geweest te zijn. Gedurende dien tijd was het mij onmogelijk te werken, maar thans is het mij een genoegen te kunnen verklaren, dat ik geheel en al genezen ben en in staat ben te werken.“

Dit attest moet U voldoende getuigen dat **Sequah's** Olie het beste geneesmiddel is voor uitwendig gebruik, **Sequah's** Prairie-Bloom het beste aller huismiddelen en **Sequah's** onmiddellijke Verlichting het beste voor Hoest, Verkoudheid en pijn op de borst. Nooit zou een huisgezin zonder deze geneesmiddelen moeten zijn.

Verkrijgbaar bij **J. M. POLAK**, N. Hoogastraat 28, Hoofdepôthouder; „Pharmacie Française“, Galerij P. v. V.; **A. VAN TUYLL**, Paleisstraat 13; **M. CLÉBAN & Co.**, Heiligenweg 43; **G. J. SCHUIJT Jr.**, Haarlemmerstraat 140. — / 1.25 per flacon.

Artikel uit *Het Nieuws van de Dag*, kleine Courant, 6 februari 1892.

Ter promotie van zijn producten gaf Sequah / Davenport te kennen dat hij zijn werk uit naastenliefde deed. Met regelmaat gaf hij schenkingen aan armen en onthaalde hij kinderen op zijn optredens.

Het bleef overigens niet alleen bij de rijtour door de stad en een voorstelling. Ook Davenport alias Sequah zelf was een aparte verschijning. Karakteristiek voor deze goede spreker was zijn grijze slappe hoed die door hem werd geïntroduceerd en die men als Sequahhoed kon aanschaffen.

In juni 1893 ontstaan de eerste schermutselingen tussen Davenport en de Sequah company. In afwezigheid van Davenport wordt in Zierikzee, door de Sequah company, beslag gelegd op zijn paarden, koets e.d. Reden van het geschil is het feit dat Davenport te weinig verdiensten heeft en ontslag wil nemen bij Sequah. Dit ontslag wordt hem echter niet gegund en de Sequah company dreigt Davenport te ruïneren. Blijkbaar gaan beiden met elkaar door want tot en met 1895⁷ komen we optredens van Davenport in krantenartikelen en advertenties tegen zij het dat de intensiteit van zijn

⁷ Zie bijvoorbeeld Algemeen Handelsblad van 26 mei 1895.

krantenvermeldingen t.o.v. het jaar 1891, sterk is teruggelopen. Na 1895 komen we optredens van Sequah niet meer tegen in de krant.

Vermeldenswaard is dat tussentijds, als parodie op deze wonderdokter, een kluchtspel in de Rotterdamse theaterzalen wordt opgevoerd.

Rotterdamsche Volksleven,

kluchtspel met zang. 10986 25

Zondag extra programma.

Ten 10 uur: **SEQUAH DE WONDERDOKTER**, kluchtspel, waarin de Heer H. D. Nieuwenhuijzen, Sequah sprekend gelijkend nabootst.

Advertentie in het Rotterdamsch Nieuwsblad van 29 oktober 1894 waarin melding wordt gemaakt van een kluchtspel over Sequah. Vergelijkbare advertentie in het Rotterdamsch Nieuwsblad van 26 mei 1896.

Foto van Charles A. Davenport zoals gepubliceerd in de Amsterdamsche Courant van 2 september 1891.

De tabakspijp

De afbeelding op de pijp lijkt hiermee afdoende verklaard. Aan de linkerkant staat de Engelsman Davenport met zijn karakteristieke hoed onder zijn arm waarbij de afbeelding op de pijp grote gelijkenis toont met de foto die in de Amsterdamsche Courant is gepubliceerd. Op de rechterzijde staat het grootzegel van Amerika dat als verwijzing naar de "American-Indian medical man" en de prairiebloem kan worden gezien.

Op basis van de activiteit van Sequah alias

Davenport in ons land kan deze pijp in de periode 1891/1892-circa 1895 gedateerd worden en is door een vooralsnog onbekende Goudse pijpenfabriek geproduceerd.

Geraadpleegde literatuur

Heijden, C.W.P.G. van der, 1995. Noord Brabant in de ban van Sequah. Moderne kwakzalverspraktijken aan het eind van de 19de eeuw. In: Brabants Heem, 47ste jaargang, p. 1-9.

Kleiweg, A., 2010. E PLURIBUS UNUM (uit velen één). In: Pijpelogische Kring Nederland, 33ste jaargang, nummer 129, p. 2262-2267

Sequah. In: De Nieuwe Tilburgsche Courant, 30 augustus 1891.

Sequah's einde!. In: Tilburgsche Courant, 15 juni 1893.

Sequah; de kwakzalver. In: Het Vaderland, Staat- en letterkundig nieuwsblad, 23 september 1934.